

Dekoracija na Danu masline u Koljnofu u Restoranu Levanda. foto: i.k.

Buba familija

Kalendar Gradišće 2025.

Kako je Franjo bio na stinjačkoj svadbi

Franjo je osam ljet star i stanuje u Zečevoj ulici skupa sa svojom mamom, sa svojim tatom i sa svojim velikim bratom, Joškom. U stanu uz Franju stanuje njegova najbolja prijateljica, Gabi. Ona je isto osam ljet stara i ide u istu školu kot Franjo, ali ne u isti razred. Tako Franjo i Gabi svaki dan ujutro idu skupa u školu, a po podučavanju se opet vraćaju skupa domom. Samo u srijedu ne, ar onda Gabi po podučavanju još ide u muzičku školu.

Jednoga dana, kad su se Franjo i Gabi vraćali iz škole i su stupili u stepenišće hiže, u koj su stanovali, zatakavao je uprav poštar poštu u poštanske ormariće. Franjo se je uvijek veselio, kad je zagledao poštara. Ufao se je svaki put, da će poštar imati ča za

njega. Ali većim dijelom to nije bio slučaj. Poštar je zvećega doprimio samo reklamu i račune, zbog kih se je tata uvijek jadao. Samo jako rijetko je Franjo dostao poštu. Ako, onda od tete Monike. Zapravo to nije bila Franjina teta, nego sestra Franjine babe, ali svi su ju zvali teta Monika. Jednoč ljeti je teta Monika pisala Franji razglednicu s odmora.

Drugačije Franjo nije dostajao poštu. Kad je Franjo zagledao poštara, pitao je: „Prosim, imate ča za obitelj Fröstl?“ „Fröstl? Da, ovde imam ča!“, odgovorio je poštar i dao je Franji cijeli kup pošte. „Prosim, mladi gospodine!“, rekao je. Franju je veselilo, da mu je poštar rekao „mladi gospodine“, a ne „mala divičica“ kot ona pro-

davačica u cvjećarnici na nugu. Franjo ima naime problem, da ga čuda ljudi drži za divičicu, ar je za svoju starost prilično mali ter ima blond vlase i visok glas. „Lipa hvala!“, odgovorio je Franjo i odmah pregledao poštu.

Med poštom je opet bilo čuda reklame i službenih pisam. Ali med službenimi pismi zagledao je Franjo jedno pismo, ko je u najlipšem krasopisu bilo adresirano na obitelj Fröstl. Franjo se je pitao od koga bi to pismo moglo biti, ali na omotu nije bio za bilježen pošiljač. Franjo je odmah kanio otvoriti pismo. „Smiš to?“, pitala je Gabi. „Moji roditelji su mi prepovidali, da otvaram njeva pisma.“ „Ovo pismo nije za moje roditelje, nego za našu obitelj“, uputio je Franjo Gabi. „A pokidob sam ja član naše obitelji, smim ja i pismo otvoriti!“

Nato je Franjo pažljivo otvorio omot, da ne bi uškodio krasopis i izvadio je sadržaj. Gabi mu je znatiželjno gledala prik

ramena. Na prednjoj strani pisalo je zlatnimo slovami „Anka i Jože“. Franjo nije znao, ča to neka znači. Gabi je kriknula: „To je pozivnica! Otvori ju jur jednoč!“ Franjo je otvorio pozivnicu. Na livoj strani je pisalo, da se poziva na svadbu. Na desnoj strani je isto ča pisalo, ali to Franjo nije razumio, ar je bilo pisano na njemu nepoznatom jeziku.

„Vi ste pozvani na svadbu!“, kriknula je Gabi. „Ki se to ženi?“ „Ne znam“, odgovorio je Franjo. „Kako to ne znaš?“, pitala je Gabi. „Gdo su Anka i Jože?“ „Ne znam“, ponovio je Franjo. „To su sigurno kakovi rodjaki. Drugačije vas ne bi pozivali na svadbu, ti tojk!“, rekla je Gabi. „Ja je ali ne poznam“, zacvilio je Franjo. Njegov glas naime uvijek počne cviliti, kad se jada. „Ti srićnjak si pozvan na svadbu, a uopće ne poznaš zaručnjake?!“, rugala mu se je Gabi. „Onda si i nisi zaslužio pojti na svadbu!“ „Ostavi me na miru! Ti si samo nenavidna!“, odbriznuo je Franjo i protekao po stepe-

nica gori.

Čim je stupio u stan, popaščio se je u kuhinju. Njegova mama je uprav prostirala stol. „Mama, mama!“, zakriknuo je Franjo. „Poglej! Mi smo dostali pozivnicu!“ Mahao je mami s pozivnicom pred nosom. „Tako?“, pitala je mama, otrla si je ruke i zela pozivnicu. Franjo je nestrpljivo čekao, dokle je mama pažljivo čitala pozivnicu. „Tako ča...“, posmijala se je mama. „Anka se udaje.“ „Gdo je ta Anka?“, pitao je Franjo. „To je daljnja rođakinja“, odgovorila je mama. „Kakova rođakinja?“, kanio je Franjo znati. „To ću ti po objedu u miru razložiti“, rekla je mama.

Nato su Franjin tata i Joško došli u kuhinju i su se sjeli za stol. „Tata! Joško! Mi smo pozvani na svadbu“, nazvistiio im je Franjo. „Na svadbu?“, pitao je tata i pritom nije glušao oduševljeno. „Da, Anka, jedna rođakinja iz Stinjakov se udaje“, rekla je mama i postavila juhu na stol. „To nam je uprav još falilo...“,

zdahnuo je tata. „Stinjačka svadba!“ „Moram i ja tamo?“, pitao je Joško. „Svadbe dugo duraju i su dosadne.“ „Ako smo pozvani, ćemo se pravoda odazvati pozivu“, rekla je mama dobro raspoloženo. „No sigurno“, zdahnuo je tata.

Po objedu, kad je mama oprala posudje i otrla stol, prošla je po albume. Franjo i mama su koč-toč rado skupa listali u albumi. Mama se je sjela uz Franju i otvorila album na mjestu, na kom je bio zalipljen kipić, ki je kazao Franjinu prababu i pratetu. Prababa je imala obličeno

prelipu haljinu i na glavi rubac. Prateta je isto imala lipu halju obličeno i rubac na glavi. „Tvoja prababa i prateta su rođene na Stinjaki u južnom Gradišću. To je hrvatsko selo. Zato prababa i prateta na kipiću nosu hrvatsku nošnju“, razložila je mama Franji. „Prababa je došla kot službena u Beč i se je ovde zaljubila u pradidu i je s njim ostala u Beču. Prateta je ostala na Stinjaki, a nje unuka Anka se sada očevitno udaje.“

„Ča je to , nošnja?“, pitao je Franjo. „To je tradicionalna oprava“, odgovorila je mama. „Stinjačka nošnja je posebno raskošna i šara i zato je i na Popisu nematerijalnoga kulturnoga dobra.“ Franjo nije znao, ča je nematerijalno kulturno dobro, ali činilo mu se je, da je to ča posebnoga. „Vidit ćeš nošnju na svadbi“, rekla je mama. „Na pozivnici piše, da gosti moru dojt u nošnji.“ „Češ si i ti obući nošnju?“, pitao je Franjo. „Ne, ja nimam nošnje“, nasmijala se je mama.

Franjo je kratko premišljavao. „Mama, spominjaš se još one krljače, ku sam ti pred trimi ljeti darovao za Majkin dan?“, pitao je Franjo. Franjo je naimemami bio jednoč za Majkin dan darovao krljaču, ku je sām bio ukrasio sajmarskimi ružami, svilnimi sveskami, čipkama s podolnje halje, ostatkom zastora, svilnim šalom, divokozjom bradom, fazonovim perjem, vezankami za kose i svežnjem plastičnih kitic. Nažalost mama tu krljaču iz Franji potpuno nerazumljivih razlogov nigdar nije nosila. „Pravoda se spominjam“, nasmijala se je mama. „Ončas si rekla, da je ta krljača već za svetačne prilike. Onda bi sada bila prava prilika, da ju nosiš na svadbi“, rekao je Franjo. „Ti si sām rekla, da je stinjačka nošnja jako šara.“ Sada se mama već nije smijala. „To ne ide, Franjo“, rekla je ozbiljno. „Ja nimam halje, uz ku bi mogla nositi tu krljaču. Izvan toga bi me svi ljudi gledali, ako bi nosila tu krljaču, a na svadbi moraju

svi ljudi gledati zaručnju.“ Mama je nabrajala još daljnje razloge, zač nikako ne bi mogla nositi tu krljaču na svadbi, ali Franjo ju već nije poslušao, ar mu je bila došla još čuda bolja ideja na pamet. Nekoliko tajedan kasnije, kad se je obitelj Fröstl otpravila na put u Stinjake, imao je Franjo sa sobom svoju naprtnjaču. „Čemu tribaš na svadbi naprtnjaču?“, bio ga je Joško pitao. „Ja sam si zeo igračke sobom, da mi ne bude dugočasno“, bio je Franjo odgovorio. On ali cijeli put do Stinjakov nije otvorio svoju naprtnjaču. Naprtnjaču je i sobomzeo u crikvu. Po prisegi su svi ljudi mladohižnikom čestitali pred crikvom. Franjo je stajao u redu za mamom, tatom i Joškom. Stoprv kad su mama i tata čestitali mladohižnikom, otvorio je Franjo svoju naprtnjaču, izvadio je krljaču, ku je mami bio izbastljao za Majkin dan i predao ju je zaručnjici. Ta je najprije velikimi

očima pogledala Franju, onda je pogledala prema zaručnjaku i onda su se obadva srdačno nasmijali. Zaručnjica si je odmah nasadila krljaču i onda su se zaručnjaki dali slikati s Franjom. Franjo si je mislio: Ovako lako more biti. Ova nije premišljavala o tomu, je li je prevruće za krljaču, je li puše vjetar ili je li krljača paše halji. Bio je jako srićan. Kad su se bili slikali, kanio je Franjo pojti k mami, tati i Joški, ali kad se je ogledao, nigdir nije vidio ni mamu ni tatu ni Jošku. „Kamo su skrsnuli?“, pitao se je. „Je mama morebit srdita, ar sam nje krljaču dalje darovao? Ona ju inako nigdar nije nosila...“

Julian Himmelbauer

Franjina prababa i prateta u stinjačkoj nošnji foto: arhiv Stinjaki

Ovako se svečuje sada na svadbi u Stinjaki foto: Zorica Toth

K V I Z

Franjo se uvijek veseli, kad zagleda ...

G smetlara

S pošlara

Obitelj Fröstl je dostala pozivnicu od ...

V Anke i Jože

E tete Monike

Joško misli da su svadbe ...

T zanimljive

A dosadne

Prababa i prateta na kipiću nosu ...

H fašinske kostime

D nošnje

Franjo si je na svadbu sobom zeo ...

B naprtnjaču

K južinu

Franjo je zaručnjici darovao ...

U pineze

A krljaču

Viška Juliš

Juliš je vesela divičica. Tako kot su i druge divičice u nje starosti – ide dost rado u školu, si nerado piše zadaću i lju-bi slatkarije. Ali, ča Juliš naj-voli je ako more letiti na metli Petri. Da, dobro ste razumi-li. Metla ima ime i na njoj Juliš leti, aš naša Juliš je viška! Ali jedna od tih dobrih, ar je naime i jako čemernih i zlih višak. Protiv tih se mora naša hrabra viškica koč-toč boriti. Tako kot i sada.

Uprav kad Juliš frca na metli i kriči i juhuče – aš si morete predstaviti, da je to velika za-bav letiti prik grmlja i prik trnja – se nek najednoč zaškuri nebo i doleti gavran Gavro. „Hej Juliš! Imam ča za tebe“, kriči svenek ozbiljni gavran Gavro, „kod male Ane će se konj oždribiti. Ti se moraš skrbiti, da ništ čemernoga ne dospene va štalu!“ I fuć je bila ptica, ka ima zadaću, da viškam bilo kade se nahadjaju

i u najkraćem vrimenu poru-čuje naloge.

No, Juliš i metla Petra znaju, da moraju friško reagirati. Ve-ljek se skrenu prema Aninoj štali. I dokle spametna metla navigira, naša Juliš premišlja-va kako će ona najbolje očuvati štalu, u koj će konj poro-diti ždribe. Novorodjeno bla-go naime, najvolu ureći zali duhi. Onda je začaraju, da nastane betežno, mlahavo ili u najgorlji slučaji more još i umriti. A to Juliš kani pravoda prepričiti, aš ona ljubi male živine, ke su tako jako slatke, uopće ždribeće. „To se nikako ne smi dogoditi, da se tomu malomu ždribeću ča stane“, nervozno brblja Petra i ona se još bolje koncentrira, da si-gurno transportira Julišku, „samo da joj ča spametnoga namisli dojde!“

Čim dojdu k štali, Petra gor ne dospi spametno zabrem-zati, ko Juliš jur skoči s metle.

Ravno proteče k šipkovomu grmu u blizini i počne rizati grane. „O, kakova srića“, za-vikne Juliš, „ovde je svagdir šipka!“ „A dobro, da sam so-bomzela tvoju torbu u koj, imaš sve potribno dugovanje kot tvoje škare, aš drugačije bi imale sada problem“. „Da, da, da, ti spametnjača, sad si jur kodi moja mama,“ ljubez-no odbrizne Juliš „sad nij laz-no za svadjanje, pomozi mi bolje! Na, ovo su ti prve grane. Odleti s njimi, ar broji svaka minuta!“ Petra zame jedan dio bodljivih šipkovih granov i friško odleti do plota, ki je oko štale. Spametna metla naime isto zna, kako funkci-oniraju dobre viškinje sile. U puče plota pozatiče trnovite grane, a Juliš to isto djela kod štale. Važna su ovde vrata i oblok. Za ova mjesta si je ure-dila najveće kite s najvećimi trni. Bodljikave grane naime prepriču, da sve čemerne sile ne zajdu nuter, ar bi se na trnju uboli.

„Aua!“, ali i male viškice se

moru ubosti. Ali našoj hrabroj Juliški to ništ ne načinja, ona je vesela, da nje trik funkci-onira. Na polnoć naime dole-tu črne viške, jedna za dru-gom, i – sve se zabremzaju jur kot plota! Aš i čemerne viške nisu zjalave i se ne daju slo-bodnovoljno zbosti. Ka-ta ipak ne dospene tako ljuto zakočiti i meru poštrafne po trnji ter kriči i viče od boli. „Hi-hihi“, se smiju Juliš i metla Petra, ke su jur zdavno na putu domom. No, one dobro znaju, da nije svenek tako lako zaustaviti zale viške. Ali, to je opet druga priča. *Silvija Degendorfer*

Učeniki Osnovne škole Pinkovac:

Naši doživljaji u Cenacolo zajednici u crta

Mali Jezuš i oslice

Kad se je Mali Jezuš u Badnjoj noći narodio u Betlehemskejštalici, otvorio je svoje oči i znatizeljno gledao naokolo. Vidio je svoju majku Mariju, ka je bila prignuta prik jaslíc, u ki je on ležao u tanki plenica, i ka ga je nježno i puno ljubavi gledala i mu se smijala. Vidio je i Jožefa (pardon svojega oca ili za koga je onda mislio, da je njegov otac), ki je stao uz Mariju i se naslanjao na svoju palicu. Sigurno je bio jako trudan od dalekoga puta i iskanja stana po Betlehemu. Kad tako Mali Jezuš gleda dalje, vidi najednoč dvi oslice,

ke stoju nedaleko od njega i mirno žeru tr žvaču sijenno. **Hej oslice,** veli najednoč Mali Jezuš, **kade je vol?** Mi svi znamo, da k pravoj betlehemskejštalici sliši zvana oslice i jedan vol. Se čudite, zač je Mali Jezuš znao govoriti, prem da se je stoprv narodio? Badnja noć je čudna noć, u koj još i stvari znadu govoriti, tako se barem veli, a zač bi onda ne bi znao Mali Jezuš govoriti, ki je bio ne samo človik nego i Bog u jednoj osobi? Stoprv sada je vidio, da je jedna oslica bila starja a druga mladja. A ta starja se pola-

ko obrne k njemu i mu veli: **Ča ti pači, mali? Za nas oslice se veli, da nismo jako spa-**metne, ali pitam te: **čemu ti vol? Ta ti inako ne more dat mlika, ča ne? A teplit te i mi znamo!**

No da, odgovori Mali Jezuš, ki s ovakovim odgovorom uopće nije računao, ali **kad stara oslica ima pravo, onda ima pravo!**

A ča misliš, kako smo došli simo? pita dalje stara oslica. **Na meni je sidila tvoja trudna noseća majka...**

A ja sam nosila sve drugo, pratež, deke, to mrvu hrane i vode ča ste imali sobom... umiša se u razgovor mladja oslica. **Reci mi vola, ki bi to sve bio nosio?!**

No da, to gor nisam znao, odgovori Mali Jezuš. **No kako bi to znao?** Onda te gor još nij bilo na svitu! Veli stara oslica. Pak još ča: **znaš kako ćemo mi dvi bit još hasnovite kad budete morali pobignuti?!** **Kako to misliš pobignuti? Ča nij dost, da sam se morao**

naroditi u ovoj mrzloj štalicí? Ne mora bit veljek palača, to nijedan ne potribuje, ali tako čisto normalan mali stanić?

I ako ti to morebit nij na batrene, ali znaš koliko dice na ovom svitu se ne narodi u „čisto normalnom staniću“? Ona i roditelji su na bigu, da spasu goli žítak. Ne, ne, morat ćete bižati pred Herodešem, ki te kani umorit.

Umorit? Ali ja nijednomu nisam ništ udjelao!

Da, velu obadvi oslice jednoglasno. Mi to znamo, prem da smo oslice i da na nas ljudi doli gledaju. Ali Herodešu na primjer je to svejedno.

A onda ću te ja nosit kamo i kako dugo nek kanite, umiša se opet mladja oslica. **Jer ja sam žilava i mlada i puna snage...**

Vi imate pravo, javi se opet Mali Jezuš. **Ja sam tako ve-seo da ste ovde! Ki prava vola kad ima dvi oslice!**

Doroteja Zeichmann

SAG's MULTI

„Safer spaces“ – Was gibt mir Sicherheit?

Das, geschätztes Publikum, ist sicherlich eine Frage, die viele von Ihnen aktuell beschäftigt oder schon einmal beschäftigt hat.

Angesichts der zahlreichen, schockierenden Nachrichten, die uns tagtäglich aus den Kriegsgebieten weltweit erreichen, ist dies auch nicht verwunderlich.

Mogu reći, da i mene osobno ovo pitanje svakodnevno prati. Zbog toga hoću danas s Vama zajedno, cijenjene dame i gospodo, premišljavati o ovom pitanju i koje su to u konkretnom te lokacije, koje meni pružaju sigurnost. Mein Name ist Simon Palatin. Ich bin 15 Jahre alt und ein echter Burgenlandkroate. Ich lebe, mit meiner lieben Fami-

lie im südburgenländischen Stinatz/Stinjaki. Derzeit besuche ich die 5. Kroatisch-Klasse des Zweisprachigen Bundesgymnasiums in Oberwart/Felsőőr/Borta. Dies ist eine europaweit einzigartige Schule.

Vrlo sam ponosan na to, da sam učenik Dvojezične savezne gimnazije u Borti koja je po svojoj vrsti jedinstvena gimnazija u cijeloj Europi, jer spaja mnogo jedinstvenih aspekata skupnoga življenja. Ich darf Sie, sehr geehrte Damen und Herren, daher nunmehr einladen, mich ich auf einer gemeinsamen Reise zur Thematik „Safer spaces“ – „Was gibt mir Sicherheit?“ zu begleiten.

„Safer spaces“ – što to znači za mene u mojem životu i kako ja doživljavam moje si-

gurne prostore u konkretnom slučaju?

Mit der kurzen Vorstellung meiner Person habe ich soeben auch schon die für mich drei relevantesten „safer spaces“ angeführt. Das sind nämlich: erstens meine Schule, zweitens mein Wohnort beziehungsweise meine Vereine und drittens meine Familie.

Ich persönlich verbinde mit „safer spaces“ aber nicht nur explizit physische Orte, wie zum Beispiel die genannte Schule.

Nein, „safer space“ ist für mich viel mehr. Mein „safer space“ kann auch meine kulturelle Umgebung, sein, aber auch ebenso die Gemeinschaft, in welcher ich lebe.

Was allerdings all diese „sicheren Plätze“ verbindet ist mein „safer space“ burgenlandkroatische Muttersprache“, dieser legt sich, durchgängig – wie ein verbindendes Netz – über die drei sicheren Orte Schule, Wohnort und Familie.

Moj dragi gradišćanskohrvatski jezik za mene ovdje ali ne znači samo, da se služim hrvatskim riječima, rečenicama i pjesmama. Ne, cijenjena publiko, za mene to znači puno više, naime to, da je hrvatska kultura jedan veliki dio moje ličnosti. Znači, da bi se moglo reći, da imam više različitih sigurnih luka, kada veslam na moru svojeg života i to nekada i na dosta burnom području.

„Safer spaces“ heißt ja bekanntlich „sichere Räume“. Ta engleska riječ dakle znači „sigurna mjesta / sigurni prostori“.

Kako ja sam mogu osjetiti, da su neka mjesta sigurna za mene, a druga nažalost možda i ne?

Lassen Sie mich zunächst mit dem erstgenannten „safer space“ Schule beginnen:

Wenn ich also meine Schule als sicheren Ort definiere, dann heißt das im konkreten Fall für mich, dass ich mich inmitten meiner Klasse und meiner Kameraden gut auf-

gehoben fühle. Angstfrei und mit Freude in die Schule gehen zu können, ist aber auch heutzutage nicht selbstverständlich.

Auch in meiner Funktion als Schülervertreter versuche ich daher tagtäglich aktiv mitzuhelfen, dass unsere Schule für alle Schüler ein „safer space“ sein kann. „Mobbing“ ist heutzutage in vielen Schulen ja weit verbreitet.

Meni je ada posebno i u interesu da naša škola i za moje suučenike može biti siguran prostor.

Nažalost je ali i ovih dana u mnogim školama svakodnevnica, da se učenici boje ići u školu, jer moraju pretrpjeti mobing od suučenika. Često se događaju vrlo neugodne situacije – čak i tjelesni napadi – u razredima, ali poslije nastave onda nadalje još i u socijalnim medijima.

Zbog toga mi je kao zastupniku učenika u našoj školi posebno važno, da vlada klima mira i razumijevanja u našoj

školi.

Immer wieder aufs Neue bestärkt es mich, wenn meine Lehrer mich mit meiner ganzen Persönlichkeit, mit meinen Talenten, meinen Stärken aber auch meinen Schwächen und meinem Entwicklungspotential wahrnehmen, fordern und fördern. Kommen wir nun zum zweiten genannten „safer space“ in meinem Leben, nämlich jenem unter der Überschrift „meine Gemeinde / meine Vereine“ mit den verschiedenen Aktivitäten und Mitgliedschaften in den örtlichen Organisationen.

Hier möchte ich Ihnen, sehr geehrtes Publikum, ein kleines Beispiel zur Veranschaulichung präsentieren: Als aktiver Ministrant bei unseren zweisprachigen Gottesdiensten in Stinatz freut es mich bei jeder Messe außerordentlich, dass ich in diesem sicheren Ort umgeben bin von den wunderschönen burgenlandkroatischen Kirchenliedern

und Gebeten, die die Pfarrgemeinde zusammen singt und betet. Dass ich diese Zeit gemeinsam mit meinen Freunden verbringen kann ist ein weiterer positiver Faktor dieses „safer space“.

Meni se kod svake svete mise u mojem rodnom selu uvijek otvara srce, kada nedjeljom smijem zajedno s prijateljima ministrirati. A katkada sam i na redu, da čitam čitanje na gradišćanskohrvatskom jeziku.

Također gotovo i ne mogu zamisliti, da utorak poslijepodne ne idem na skupnu probu tamburaškog orkestra gdje zajedno pjevamo i gajimo hrvatsku kulturu i prijateljstvo. Und es ist ein ganz spezielles „Feeling“ für mich, wenn ich unser Stinatzner Tamburica-orchster als Bassist begleiten darf und Zeit mit meinen Freunden in diesem „safer space“ verbringen kann. Wie bereits erwähnt, zieht sich meine Muttersprache also auch durch mein privates Leben in Stinatz. Sicher werden

Sie schon schmunzeln müssen, wenn ich nun hervorhebe, dass das auch in meinem letzten zu beleuchtenden „safer space“ nämlich der „Familie“ der Fall ist.

Familie, das ist der sichere Ort, an welchem ich mich besonders gut aufgehoben weiß. Und das hat mannigfache Gründe:

Posebno lijepo je za mene da uvijek mogu i sa svim temama koje me tangiraju – u ovom „safer spacu“ imenom „familija“ doživjeti utjehu i pronaći rješenje za sve probleme.

Ich bin sehr froh darüber, dass ich eine Familie habe, in der ich mich immer sehr wohl fühle. Und so ist dies dann letztendlich auch mein größter und wichtigster „safer space“, und auch gleichzeitig jener Ort, welchen ich am meisten wertschätze.

Na kraju hoću naglasiti, kako važni su sigurni prostori i da svaki čovjek treba takve prostore u svojem životu. Razmatrajte o tome, koji su to Vaši

„sigurni“ prostori i čuvajte je kao veliko blago.

Nehmen Sie, sehr geehrtes Publikum, meine heutige Rede zum Anlass um Ihren Fokus auf Ihre eigenen, so wertvollen „safer spaces“ zu legen und diese jedenfalls auch dankbar zu pflegen.

Vielen Dank für Ihre Aufmerksamkeit!

Simon Palatin, 5. razred

Wir, unsere Leben, unsere Vielfalt, unsere Zukunft

„Die Grenzen meiner Sprache bedeuten die Grenzen meiner Welt.“ Dies ist ein berühmtes und für mich besonders wichtiges Zitat des österreichischen Philosophen Ludwig Wittgenstein.

Ludwig Wittgenstein je ada bio mišljenja, da granice svakoga jezika istodobno i definiraju granice svita svakog pojedinog človlka.

Sehr geehrte Damen und Herren, mein Name ist Lorenz Palatin und ich bin 12

Jahre alt. Derzeit besuche ich die vierte Kroatischklasse des Zweisprachigen Bundesgymnasiums in Oberwart und lebe im südburgenländischen Stinatz.

Odrastao sam dvojezično, ali fokusiran sam na gradišćanskohrvatski jezik.

Mit Burgenlandkroatisch als Muttersprache aufgewachsen stelle ich mir nun die Frage, wozu ich diese Sprache eigentlich noch weiterhin sprechen sollte. Dieses Thema betrifft und beschäftigt wohl auch die verschiedenen Volksgruppen des Burgenlandes.

Da, i za nas Hrvate u Gradišću je to stalno i veliko pitanje, ko nas jur desetljeća dugo sprohadja.

Vielleicht fragen Sie sich: „Wieso? Die Kroaten erhalten ja ohnehin Förderungen, die ihnen helfen, die Sprache und Kultur zu erhalten.“

Fakat je, da naše hrvatstvo ionako izumira. Asimilacija u sedamdeseti i osamdeseti

ljeti zadjnega stoljeća je na kraju bila jako uspješna. Zbog toga danas sve manje ljudi govori gradišćanskohrvatski. Bitno je ada, da se govori s gradišćanskimi Hrvati ov naš lipi jezik.

Es ist gut, dass wir Burgenlandkroaten Fernsehen, Radio, Zeitungen und auch den Unterricht in unserer Muttersprache zugestanden bekommen haben, doch leider kam das alles wegen der Assimilation in den 70er- und 80er-Jahren zu spät. Unsere Sprache stirbt also offenbar langsam aus.

Zbog toga si ada postavljam sljedeće pitanje: „Zač bi ja dan danas neka govorio jedan jezik, ki će vrijeda izumri-ti“?

Ich frage Sie, liebes Publikum: „Hat es überhaupt Sinn, eine Sprache, die wie das Burgenlandkroatische vom Aussterben bedroht ist, zu sprechen? Kako bi bio Vaš odgovor na ovo pitanje? Ja za sebe imam jednostavan odgovor na ovo pitanje: Da, punim srcem

sam mišljenja, da ima smisla, da govorim moj materinski jezik! Ja bi svoj jezik isto govorio, ako bi bio jur izumro pred 20 ljet ili već.

Für mich wird diese Sprache immer von Bedeutung sein, auch wenn sie längst ausgestorben wäre, denn ich persönlich würde trotzdem von ihr profitieren.

Ali meni ne ide samo za korist, nego i za održavanje svoje kulture i svojeg identiteta, ar mi jako ležu na srcu. Mogućnost, ku mi ov jezik pruži, je, da sam od malih nog naučio dodatni jezik, ki mi otvara vrata za sve druge slavenske jezike.

Mir haben sich durch meine Muttersprache „Türen und Tore“ für den Erwerb weiterer slawischer Sprachen geöffnet. Als aktuelles Beispiel dafür möchte ich hervorheben, dass ich seit einiger Zeit mit Leichtigkeit auch die russische Sprache erlerne.

Meni se ada čini, da mi slavenska baza svojega materinskog jezika olakšava učnju

drugih slavenskih jezikov. Aber nicht nur auf dem Gebiet des Spracherwerbs ist mein Leben dank meiner Muttersprache vielfältiger. Mein Lebensweg gestaltet sich auch im kulturellen Bereich bunter und bereichert mich.

Jur u ovi mladi ljeti morem reći, da sam sto posto obogaćen kroz moj materinski jezik. Kako se to konkretno more viditi u mojoj svakidašnjici?

Es ist wunderschön, wenn ich als Ministrant die zweisprachigen Gottesdienste unserer Kirche besuchen und mitgestalten kann. Gewähren Sie mir hier, dass ich das englische Wort „Spirit“ für die ganz besondere Atmosphäre im Gotteshaus verwende. Auch noch in vielen Jahren werde ich mich zurück erinnern können, als ich als Ratschenbub in den Stinatzter Straßen unterwegs war. Allerdings hört man in Stinatz anstatt „Wir

ratschen, wir ratschen den Englischen Gruß“ auf Burgenlandkroatisch: „Mi skrebećemo na Zdravu Mariju.“

Um ehrlich zu sein, will ich den großen Vorteil, den mir meine Zweisprachigkeit derzeit, aber auch für die Zukunft bringt, nicht verlieren.

Doch leider erschweren die äußeren Umstände unserer modernen Welt und die stets vorhandenen Mehrheitssprachen in den meisten unserer Lebensbereiche an sich das Sprechen der burgenlandkroatischen Sprache. Dahe appelliere ich an alle Burgenlandkroatinnen und Burgenlandkroaten, die sich ihrer Sprache und ihrer Identität bewusst sind, von ganzem Herzen: Sprecht und bewahrt eure Sprache!

Govorite Vaš jezik i čuvajte ga!

Gebt die Sprache an eure Nachkommen weiter!

Dajte svoj jezik vašim potomcem dalje!

Engagiert euch für den Erhalt der Sprache!

Angažirajte se za opstanak vašega jezika!

Und das Wichtigste zuletzt:

Budite gizdavi na svoj materinski jezik, ar je najveće bogatstvo, a nigdo vam ne more to bogatstvo zeti! Sigurno se spominjate na staro gradišćanskohrvatsko geslo „dva je već nego jedan“. Da je to tako, nam pokazuje jur matematična logika.

Seid stolz auf eure Sprache, denn sie ist der größte Reichtum, den euch niemand nehmen kann. Dass zwei mehr als eins ist, ist mathematisch gesehen rein logisch und ein

altbewährter Slogan der Burgenlandkroaten.

Abschließend appelliere ich an jeden, der meine heutige Rede gehört hat: Erlernen Sie neue Sprachen, geben sie die Sprachen Ihren Nachfahren weiter, erweitern Sie im Sinne von Wittgenstein die „Grenzen Ihrer Welt“!

Meinen lieben Eltern und meinen lieben Großeltern danke ich herzlichst für das Weitergeben meiner Herzenssprache, sie haben meine Horizonte schon in jungen Jahren erweitert.

Hvala na slušanju! Danke für die Aufmerksamkeit!

Lorenz Palatin

Uvijek zabavno i poučno

Svaki tajedan se održava Hrvatska ura za čajtansku dicu ka je za njih jako poučna ali ponekad i zabavna. *foto: M. O.*

Plaćeni oglasi

Kalendar Gradišće 2025.